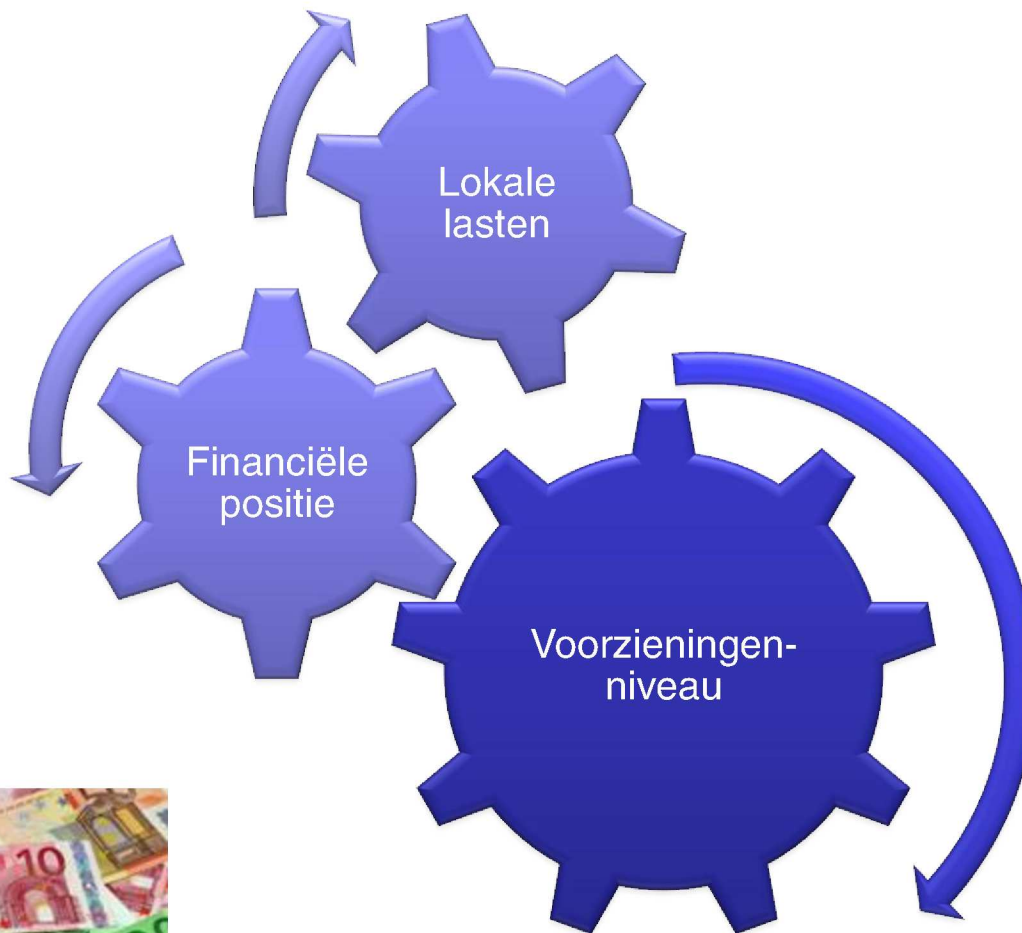

Een financieel beeld van de gemeente Heerhugowaard

mei 2014

Waar draait het om?

Nederland gemiddeld

Gemeentelijke woonlasten	
Eénpersoonshuishouden	612
Meerpersoonshuishouden	683
Rangnummer meerpersoonshuishouden (nummer 1 heeft de laagste lasten)	
Onroerendezaakbelasting (ozb)	
Tarief woningen (%)	0,1050
Tarief niet-woningen (%)	0,3686
Reinigingsheffing woningen	
Tarief éénpersoonshuishouden	209
Tarief meerpersoonshuishouden	267
Kwijtscheiding mogelijk	
Kwijtscheldingsnorm (%)	
Rioolheffing woningen	
Tarief éénpersoonshuishouden	166
Tarief meerpersoonshuishouden	177
Kwijtscheiding mogelijk	
Kwijtscheldingsnorm (%)	
Heffingskorting	
Bedrag	0,23
Burgerzaken	
Kosten paspoort	48,64
Kosten rijbewijs	42,72
Kosten identiteitskaart	40,00
Kosten uittreksel gba	9,26

Uitgangspunten stresstest

Hoofdzakelijk op basis van openbare bronnen:

- Begroting
- Jaarrekening
- CBS-statistieken
- Atlas van de lokale lasten Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO)
- Publicaties schuldpositie Nederlandse gemeenten VNG

Ranking op basis van:

- Landelijke normen van VNG
- Vergelijking benchmarkgemeenten

Financieel gezond.

Financiële positie:

“Het vermogen van een gemeente in relatie tot de exploitatie, met inachtneming van de risico's”

Dat is:

- Breder dan reserves
- Breder dan het weerstandsvermogen
- Ook de toekomstige reguliere exploitatielasten

En dus niet uit de balans af te leiden, daarom de paragraaf weerstandsvermogen

Financieel gezond.

Financiële positie

Voor het
inzicht zijn
meer
factoren
belangrijk

Sluitende begroting

Weerstandsvermogen

Risico's

AO/IC

Verzekeren

Voorzieningen

Weerstandscapaciteit

Reserves

Stille reserves

Onbenutte
belastingcapaciteit

Algemene indicatoren.

	Heerhugowaard	Hoogeveen	Kampen	Doetinchem	Houten	Veenendaal
Aantal inwoners per 31-12-2012	52.893	54.874	50.924	56.414	48.429	63.032
“Groene druk” 2013	43,6%	42,2%	47,1%	39,2%	45,6%	45,2%
“Grijze druk” 2013	24,6%	33,1%	26,2%	29,9%	17,7%	26,0%
Oppervlakte (km2)	39,99	129,25	161,79	79,66	58,99	19,72
Oppervlakte land (km2)	38,40	127,67	142,64	79,06	55,41	19,51
Oppervlakte water (km2)	1,59	1,58	19,15	0,6	3,58	0,21
Lengte wegen (km)	279	494	458	491	312	231
Lokale lasten 2013 (meer.pers.huish.)	€ 608	€ 657	€ 614	€ 672	€ 647	€ 549
Ranglijst Coelo 2013	45	141	51	114	92	10
Gemiddeld inkomen per inwoner (2011)	€ 21.300	€ 18.500	€ 18.600	€ 20.800	€ 25.400	€ 20.500
Aantal mensen per huishouden	2,4	2,3	2,5	2,3	2,6	2,4
Gemiddelde WOZ-waarde (2012)	€ 218.000	€ 187.000	€ 214.000	€ 221.000	€ 301.000	€ 240.000

De indicatoren.

Indicator	Tijdshorizon
Reservepositie	Verleden, heden, toekomst
Schuldpositie	Verleden, heden
Aanwending externe financiering	Verleden, heden
Vaste activa -/- reserves	Verleden, heden
Vorzieningen	Verleden, heden
Garantstellingen	Verleden, heden
Rentelasten	Heden
Grondexploitatie	Verleden, heden, toekomst
EMU-saldo	Heden, toekomst
Begroting 2013 - 2016	2013 – 2016

Risicoprofiel (x € 1.000).

31-12-2012	Heerhugo- waard	Hoogeveen	Kampen	Doetinchem	Houten	Veenendaal
Weerstandscapaciteit (WC)	18.972	25.570	5.070	39.536	2.478	16.782
Risicoprofiel (RP)	13.362	15.395	?	?	?	7.500
Ratio WC/RP	1,41	1,7	?	?	?	2,23

31-12-2012	Heerhugo- waard	Hoogeveen	Kampen	Doetinchem	Houten	Veenendaal
Algemene reserve	19.534	23.703	36.508	23.487	42.053	27.690
Bestemmingsreserves	70.516	12.249	21.487	45.583	7.358	60.015
Te bestemmen resultaat	1.324	1.867	-/- 4.778	-/- 6.845	1.078	1.127
Totaal	91.374	37.819	53.217	62.225	50.489	88.832
Aantal inwoners (CBS 2012)	52.893	54.874	50.924	56.414	48.429	63.032
Per inwoner	1.727	689	1.045	1.103	1.043	1.409

Weerstandsvermogen

- Ratio 1,4 => wat zegt dat nu?
- Relatie met de algemene reserve
- Paragraaf Weerstandsvermogen

Ratio	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 – 2,0	Ruim voldoende
1,0 – 1,4	Voldoende
0,8 – 1,0	Matig
0,6 – 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Wat moet? – Paragraaf weerstandsvermogen

Besluit (BBV)

- Inventarisatie weerstandscapaciteit
- **Inventarisatierisico's**
- Beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's

(Model) verordening VNG

- Weerstandscapaciteit
- Toereikendheid weerstandscapaciteit bij schade en verliezen a.g.v. risico's van materieel belang

Schuldpositie

- Wat is de norm?
- Hoe staat Heerhugowaard ervoor?

Schuldpositie per 31 december 2011.

	Kritische norm	Hooge-veen	Kampen	Doetinchem	Houten	Veenendaal	HHW 31-12-2010	HHW 31-12-2011	HHW 31-12-2012	HHW 31-12-2013
Debt Ratio	80%	76%	67%	75%	69%	55%	53%	53%	58%	59%
Netto schuld/ Exploitatie	130%	83%	74%	85%	152%	71%	70%	81%	103%	76%
Schuld-evolutie		€ 272	€ 227	€ 318	€ 481	€ 435	€ 700	€ 130		
Plaats op de ranglijst		288	260	297	393	246	254	283		
Netto schuld per inwoner		€ 2.336	€ 2.543	€ 3.505	€ 2.644	€ 1.689	€ 2.119	€ 2.249	€ 2.392	€ 2.189

Reserves (x € 1.000).

Heerhugowaard	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Algemene reserve	13.607	13.702	22.331	17.168	19.578	20.175
Bestemmingsreserve	84.129	78.250	77.506	73.788	70.285	66.076
Resultaat na bestemming	5.068	11.729	-/- 3.690	4.349	1.293	-/- 9.673
Totaal eigen vermogen	102.804	103.681	96.147	95.305	91.156	76.488
Eigen vermogen in % van balans	52%	50%	41%	39%	35%	34%
Eigen vermogen in % van de exploitatie – incl. mutatie grondbedrijf	69,9%	78,1%	53,9%	59,9%	74,7%	50,4%
Balanstotaal	198.495	206.780	235.694	241.474	256.981	227.317
Totaal exploitatie (incl. storting reserves) – incl. mutatie grondbedrijf	147.034	132.711	178.379	159.062	131.804	151.696
Totaal exploitatie (incl. storting reserves) – excl. mutatie grondbedrijf	98.974	102.641	100.003	98.014	109.288	109.611

Reserves (x € 1.000).

31.12.2012	Heerhugo- waard	Hoogeveen	Kampen	Doetinchem	Houten	Veenendaal
Algemene reserve	19.534	23.703	36.508	23.487	42.053	27.690
Bestemmingsreserves	70.516	12.249	21.487	45.583	7.358	60.015
Resultaat na bestemming	1.324	1.867	-/- 4.778	-/- 6.845	1.078	1.127
Totaal eigen vermogen	91.374	37.819	53.217	62.225	50.489	88.832
Eigen vermogen in % van balans	36%	20%	25%	20%	24%	35%
Eigen vermogen in % van de exploitatie	69,3%	22,5%	30,6%	28,1%	48,4%	42,4%
Balanstotaal	255.726	187.334	215.932	317.203	208.574	254.713
Totaal exploitatie (incl. storting reserves)	131.804	168.072	173.894	221.628	104.397	209.437

Reserves

Wat is het?

=> Eigen vermogen

- Algemene reserve
- Bestemmingsreserves

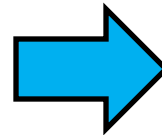
Waar kunt u op letten?

- Mutaties conform raadsbesluit
- Toereikendheid algemene reserve
- Toereikendheid bestemmingsreserves
- Voortgang in de tijd

Wat kunt u ermee?

Bepalen:

- Vrije algemene reserve
- Algemene reserve als weerstandscapaciteit
- Vormen en afschaffen bestemmingsreserves
- Rentetoerekening
- Alle mutaties raadsbesluit nodig

Paragraaf Weerstandvermogen
Verordening ex. Art. 212 Gw
Nota Reserves en Voorzieningen

Reserves

- Reserves zijn geen liquide middelen
- Financiering en afdekking

Aanwending externe financiering (x € 1.000).

	Gemeente Heerhugowaard				
	2009	2010	2011	2012	2013
Langlopende schulden	62.253	97.691	112.474	109.904	107.235
Werkkapitaal (vlottende passiva -/- vlottende activa)	12.554	12.649	5.750	15.649	8.494
Externe financiering	74.807	110.340	118.224	125.553	115.729
Kapitaalverstrekking deelnemingen	173	173	173	173	173
Uitgezette leningen	2.474	2.443	-	-	-
Overige uitzettingen > 1 jaar	3.227	79	54	88	90
Grondexploitaties	49.179	76.508	86.347	82.231	64.715
Bijdrage aan activa in eigendom derden	1.997	1.933	1.862	1.799	2.025
Inzet financiering FVA en GREX	57.050	81.136	88.436	84.291	67.003
Externe financiering ten behoeve van het voorzieningsniveau	17.757	29.204	29.788	41.262	48.726
Materiële vaste activa	136.497	140.432	142.389	150.231	142.684
Externe financiering in % materiële vaste activa	13,0%	20,8%	20,9%	27,5%	34%

Aanwending externe financiering (x € 1.000).

	Heerhug- waard	Hooge- veen	Kampen	Doetin- chem	Houten	Veenen- daal
	2012	2012	2012	2012	2012	2012
Langlopende schulden	109.904	105.773	121.449	191.382	114.141	114.316
Werkkapitaal (vlottende passiva-vlottende activa)	15.832	9.604	8.209	32.528	25.375	17.871
Externe financiering	125.736	115.377	129.658	223.910	139.516	132.187
Kapitaalverstrekking deelnemingen	173	1.288	760	505	18	2.881
Uitgezette leningen	-	5.828	5.735	61.128	27.408	5.944
Overige uitzettingen > 1 jaar	51	5.741	4.385	11.928	-	-
Grondexploitaties	82.231	36.358	75.531	59.334	41.341	12.031
Bijdrage aan activa in eigendom derden	1.799	4.893	19.527	100	-	179
Inzet financiering FVA en GREX	84.254	54.108	105.938	132.995	68.767	21.035
Externe financiering ten behoeve van het voorzieningenniveau	41.482	61.269	23.720	90.915	70.749	111.152
Materiële vaste activa	150.231	99.654	93.649	164.965	130.725	215.115
Externe financiering in % materiële vaste activa	27,6%	61,5%	25,3%	55,1%	54,1%	51,7%

Vaste activa en reserves (x € 1.000).

Heerhugowaard	2008	2009	2010	2011	2012	2013
(im)materiële vaste activa -/- reserves	33.897	32.859	44.318	47.126	58.865	66.204
(im)materiële vaste activa -/- reserves in % van de exploitatie (incl. stortingen reserves)	23,1%	24,8%	24,8%	29,6%	44,7%	40,3%
Uitstaande geldleningen	2.507	2.476	2.443	0	0	0
Aangetrokken langlopende geldleningen	66.674	63.253	97.691	112.474	109.904	107.235
Uitstaande geldleningen in % van langlopende aangetrokken leningen	0,04%	0,03%	0,02%	0%	0%	0%

Vaste activa en reserves (x € 1.000).

31.12.2012	Heerhugo- waard	Hoogeveen	Kampen	Doetinchem	Houten	Veenendaal
(im)materiële vaste activa -/- reserves	58.865	61.835	40.432	102.785	80.236	126.333
(im)materiële vaste activa -/- reserves in % van de exploitatie (incl. stortingen reserves)	44,7%	36,8%	23,2%	46,4%	76,9%	60,3%
Uitstaande geldleningen	0	11.569	10.120	61.128	27.408	5.944
Aangetrokken langlopende leningen	109.904	105.773	121.449	191.382	114.141	114.316
Uitstaande geldleningen in % van aangetrokken langlopende leningen	0%	10,9%	8,3%	31,9%	24,0%	5,2%

Vorzieningen (x € 1.000).

Heerhugowaard	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Vorzieningen 1 januari	13.536	14.036	14.102	15.114	17.338	17.598
Toevoegingen	4.480	4.584	5.257	6.528	4.870	5.142
Onttrekkingen	-/- 3.978	-/- 4.519	-/- 4.246	-/- 4.304	-/- 4.610	-/- 5.263
Vorzieningen 31 december	14.036	14.102	15.114	17.338	17.598	17.477
- Voorzieningen verplichtingen en risico's	2.562	2.255	1.549	1.343	1.498	1.538
- Voorzieningen onderhoud	11.228	11.651	12.914	15.000	15.457	15.370
- Door derden bekleemde middelen	248	196	651	995	645	569

Vorzieningen (x € 1.000).

31.12.2012	Heerhugo- waard	Hoogeveen	Kampen	Doetinchem	Houten	Veenendaal
Vorzieningen 1 januari	17.338	900	13.842	9.456	10.455	15.471
Toevoegingen	4.870		1.795	4.630	2.509	4.588
Onttrekkingen	-/- 4.610	334	-/- 2.574	-/- 2.219	-/- 3.467	-/- 4.878
Vorzieningen 31 december	17.598	566	13.063	11.868	9.488	15.181
- Voorzieningen verplichtingen en risico's	1.498	566	8.943	3.592	3.758	3.149
- Voorzieningen onderhoud	15.457		2.625	400	5.730	5.610
- Door derden bekleemde middelen	645		1.495	7.876		6.422

Voorzieningen

Wat is het?

- Vreemd vermogen
- Verliezen en verplichtingen
- Risico's op verliezen en verplichtingen
- Egaliseren onderhoudslasten
- Middelen derden

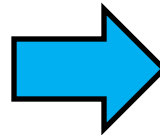
Waar kunt u op letten?

- Welk beleid(sniveau)
- Toereikendheid voorzieningen
- Onttrekkingen en toevoegingen
- Onderhoudsbeheerplannen
- Doorvertaling risico's
- Paragraaf Weerstandsvermogen

Wat kunt u ermee?

Bepalen:

- Onderhoudsvoorzieningen
- Egaliseren of fluctuaties in resultaat
- Niet zomaar instellen en opheffen voorzieningen

Paragraaf Weerstandsvermogen
Verordening ex. Art. 212 Gw
Nota Reserves en Voorzieningen

Voorzieningen

- Rente toevoeging aan voorziening volgens BBV niet mogelijk.
- De actualiteit van de beheerplannen in relatie tot onderhoudsvoorzieningen en meerjarenbegroting.

Garantstellingen (x € 1.000).

Heerhugowaard	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Gewaarborgde leningen	120.676	146.414	143.180	153.127	176.902	174.430
Garantstellingen						

Garantstellingen (x € 1.000).

31.12.2012	Heerhugowaard	Hoogeveen	Kampen	Doetinchem	Houten	Veenendaal
Gewaarborgde leningen		5.843				
Garantstellingen	176.902	325.578	221.087	217.458	166.179	66.111

GREX (x € 1.000).

31.12.2012	Heerhugo- waard	Hoogeveen	Kampen	Doetinchem	Houten	Veenendaal
Grond- en hulpstoffen, gespecificeerd naar						
- NIEGG	2.881	6.999	25.826	10.986	5.636	3.522
- Overige grond- en hulpstoffen			17.100			
OHW, waaronder BIE	79.313	29.359	32.596	48.348	35.683	8.509
Gereed product en handelsgoederen	35		9		23	
Vooruitbetalingen						
	82.229	36.358	75.531	59.334	41.342	12.031

GREX NIEGG (x € 1.000).

	01-jan-13	Investering	Desinvestering	Winst/ verliesneming	31-dec-13	Aantal M2	Boekwaarde per M2
De Vaandel Zuid	2.880	656			3.536	198.436	€ 17,80
	2.880	656			3.536		

GREX BIE (x € 1.000)

	01-jan-2013	Inves-tering	Desinves-tering	Winst-/verlies-neming 2013	31-dec-2013	Looptijd	Voorzinen- gen 31-12-2013	Prognose resultaat MPG 2014	T e realiseren investe- ringen	T e realiseren opbreng- sten	Rente- saldo	EW 010114 (pos)	EW 010114 (neg)
Middenweg 30	-3	0	0	0	-3	31-12-2014		0	3		0	0	
Zandhorst III	-250	3	-1	0	-248	31-12-2014		557	360	665	4	557	
Broekhorn	11.376	732	-13.852	0	-1.744	31-12-2014		97	44	-1.600		100	
De Horst	-540	555	-20	0	-5	31-12-2017		486	70	642	2	580	
Noordereiland	-61	11	-9	59	0	31-12-2013							
Recreatieve voorzieningen Heerhugowaard -Zuid	-198	142	-42	83	-15	31-12-2014		0	15	0	0	0	
De Vaandel Midden	13.560	846	-2.620	-5.070	6.716	31-12-2028	2.500	10	12.433	22.373	-2.844	17	
De Draai	45.853	6.480	-3.445	0	48.888	31-12-2028	8.693	-8.594	93.039	151.442	-24.124		-14.608
Hugo Oord, fase Pieter Raat	-29	0	0	0	-29	nrb		6	97	72	3	7	
Hugo Oord, fase Woonwaard Olmenlaan	0	0	-19	0	-19	nrb		0	592	573	0	0	
Tamarixplantsoen/Ter Kimme Poort Halfweg	-18	58	0	-40	0	31-12-2013							
Heerhugowaard -Zuid	-1.282	40	13	0	-1.229	31-12-2016		351	1.269	240	190	390	
Stadshart	35	19	0	0	54	31-07-2014		8	118	180	1	8	
Beveland	10.512	1.950	-431	0	12.031	31-12-2021		1.935	14.930	31.165	-1.635	2.568	
Westpoort	6.239	502	41	0	6.782	31-12-2023	4.800	0	2.999	10.079	-298	0	
	-205	10	-3	0	-198	31-12-2014		872	230	933	3	904	
	5.528	658	0	0	6.186	31-12-2018		274	13.216	20.160	-454	304	
	90.516	12.006	-20.388	-4.967	77.167		15.993	-3.998	139.415	236.924	-29.152	5.427	-14.608

Begroting (X €1.000).

Heerhugowaard	JR 2012	JR 2013	2014	2015	2016	2017
Totale lasten (incl. storting reserves)	131.804	164.356	135.750	135.459	135.332	135.076
Resultaat voor bestemming	-/- 4.147	-/- 14.885	-/- 1.855	-/- 3.237	-/- 3.411	-/- 3.459
Mutaties in de reserves	5.440	5.122	3.719	3.479	3.239	3.049
Resultaat na bestemming	1.293	-/-9.763	1.864	242	-/- 172	-/- 410
Resultaat in % van totale lasten	1,0%	-/- 5,9%	1,4%	0,2%	-/- 0,1%	-/- 0,3%

Begroting (x € 1.000).

Heerhugowaard	2012 (w)	2013 (w)	2014	2015	2016	2017
Reserves 1 januari	95.307	91.374	76.489	74.634	71.397	76.986
Resultaat voor bestemming	-/- 4.147	-/- 14.885	-/- 1.855	-/- 3.237	-/- 3.411	-/- 3.459
Reserves 31 december	91.160	76.489	74.634	71.397	67.986	64.527

EMU-saldo. (x 1.000)

	B 2014	B 2015
Resultaat voor bestemming	-/- 1.855	-/- 3.237
Afschrijvingen t.l.v. exploitatie	6.676	6.665
Dotaties aan de voorzieningen	4.758	4.758
Investeringen	16.978	8.880
Onttrekkingen aan de voorzieningen	2.960	3.315
Uitgaven grondexploitatie	24.715	10.527
Ontvangsten grondexploitatie	36.108	10.736
EMU -Saldo	3.581	-2.468
Referentiewaarde	-5.928	-5.928

Overall overzicht

INDICATOR	Zeer Gunstig	Gunstig	Neutraal	Ongunstig	Zeer ongunstig
Lokale lasten					
Weerstandsvermogen					
Schuldpositie					
Aanwending externe financiering					
Reservepositie					
Verhouding activa/reserves					
Voorzieningen					
Gespaard voor onderhoud					
Garantstellingen					
Grondexploitaties					
Niet in exploitatie genomen gronden					
Begroting 2014 - 2017					
EMU-saldo 2014 - 2015					

Risicoprofiel:

Klein

Gemiddeld

Groot